

Sygn. akt IX Ua 22/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Mariola Łącka /spr/

Sędziowie: SSO Maria Konieczna

SSO Iwona Nowak

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016r. w Rybniku

sprawy **E. N.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 września 2015 r. sygn. akt V U 421/14

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż odwołanie oddala

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Maria Konieczna SSO Mariola Łącka SSO Iwona Nowak

Sygn. akt IX Ua 22/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 października 2014 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał ubezpieczonej E. N. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 19 lipca do 05 grudnia 2014 roku, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego za okres od 06 grudnia 2014 roku do 16 stycznia 2015 roku oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od 17 stycznia do 17 lipca 2015r. i stwierdził, iż podstawa wymiaru świadczeń wynosi 434,90 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczona podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, a prawo do ww. świadczeń powstało w drugim miesiącu ubezpieczenia, przy czym pierwszy miesiąc ubezpieczenia był niepełnym miesiącem kalendarzowym. Podstawę wymiaru zasiłku stanowi zatem najniższa

podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie. Tak określona podstawa wymiaru świadczeń wynosi 434,90 zł.

W odwołaniu ubezpieczona E. N. zaskarżyła powyższą decyzję w całości i wniosła o jej zmianę poprzez ponowne wyliczenie postawy wymiaru świadczeń wg zasady, iż podstawę zasiłku stanowi przychód z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego oraz wniosła o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając odwołanie ubezpieczona podniosła, iż wskazany przez nią sposób wyliczenia podstawy wymiaru zasiłku wynika z instrukcji Departamentu Zasiłków Centrali ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał wcześniejsze twierdzenia.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku wyrokiem z dnia 15.09.2015r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdził, że podstawa wymiaru przysługującego ubezpieczonej E. N. zasiłku macierzyńskiego, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego i zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego wynosi 2692,25 zł i zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Ubezpieczona E. N. od dnia 21 czerwca 2014 roku jest objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Podstawa wymiaru składek ubezpieczonej wynosi 3120 zł. W związku z urodzeniem córki w dniu 19 lipca 2014 roku ubezpieczona zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego.

W przypadku przyjęcia przychodu z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonej wynosiłaby 2692,25 zł.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Bezspornym w sprawie było prawo ubezpieczonej do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w postaci zasiłku macierzyńskiego, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, a także okresy pobierania świadczeń.

W myśl art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 159 j.t.) zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego, z zastrzeżeniem ust. 6.

Zgodnie z art. 52 ustawy przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku macierzyńskiego i zasiłku opiekuńczego stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, 43, 48 ust. 1 oraz art. 49 i 50, a do świadczenia rehabilitacyjnego także przepisy art. 19 ust. 2 i art. 46.

Jak stanowi przepis art. 48 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Zgodnie z art. 36 ust. 2 ustawy jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem tego okresu, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ustala się przez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego przez ubezpieczonego będącego pracownikiem za okres, o którym mowa w art. 36 ust. 1 i 2, przez liczbę miesięcy, w których wynagrodzenie to zostało osiągnięte (art. 38 ust. 1).

Nadto, z mocy art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia chorobowego, podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 – dla ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z instrukcją Departamentu Zasiłków Centrali ZUS – czego nie kwestionował sam organ rentowy – jeżeli niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała w drugim miesiącu kalendarzowym trwania ubezpieczenia a pierwszy miesiąc ubezpieczenia nie był pełnym miesiącem kalendarzowym, podstawę wymiaru zasiłku stanowi przychód z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia. Sąd Rejonowy podzielił takie stanowisko i w konsekwencji uznał, iż skoro niezdolność do pracy ubezpieczonej powstała w drugim miesiącu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego winien stanowić przychód ubezpieczonej z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia, tj. kwota 2692,25 zł.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż podstawa wymiaru przysługującego ubezpieczonej zasiłku macierzyńskiego, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego wynosi 2692,25 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy.

Skarżąc powyższy wyrok w całości zarzucił naruszenie prawa materialnego- tj. art. 49 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999r.o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przez błędną wykładnię i niewłaściwe niezastosowanie, pomimo, że stan faktyczny sprawy wyczerpuje hipotezę tego przepisu i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Skarżący podniósł, że w materiale dowodowym nie ma instrukcji Centrali ZUS o treści przypisywanej przez Sąd i wydaje się, że Sąd powielił w tym zakresie jedynie

gołosłowne twierdzenia Odwołującej i ewentualnie komentarz pod red. A. G., który takie twierdzenia formułuje, przy czym komentarz ten nie jest aktualizowany od 2009r.

W apelacji wskazano, że w aktualnej praktyce organu rentowego pomocą w wykładni art. 49 ustawy zasiłkowej są zasady powołane w piśmie Członka Zarządu z 6 grudnia 2013r. znak (...), które w pkt I.3 zawierają reguły wykładni całkowicie odmienne, niż twierdzi Sąd I instancji (dowód : kopia str. 1-3 pisma z 6 grudnia 2013r.); identyczną wykładnię zawierają przepisy stosowanego w Zakładzie Komentarza do ustawy z 25.06.1999r. (dowód: wyciąg z Komentarza – pkt 265), a Sąd powinien stosować przepisy powszechnie obowiązującego prawa i dokonywać samodzielnej ich wykładni, a nie powoływać się na bliżej nieokreślone wytyczne, których zresztą nikt w postępowaniu dowodowym nie przedstawił, zwłaszcza, jeśli ich treść nie jest zgodna ani z literalnym brzmieniem przepisu, ani z wykładnią prezentowaną przez Zakład w zaskarżonej decyzji.

Tymczasem z przepisów ustawy zasiłkowej wynika, że obliczenie zasiłku macierzyńskiego od zadeklarowanej kwoty jest możliwe, dopiero gdy okres ubezpieczenia obejmuje chociaż jeden pełny miesiąc kalendarzowy. Dopiero wtedy nie znajdzie bowiem zastosowania reguła z art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej.

W oparciu o powyższe Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Słuszny jest zarzut skarżącego, że Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia prawa materialnego tj. art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014r., poz. 159).

Mimo, że w uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji przytacza art. 49 ust.1 pkt.1 cytowanej wyżej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji, to jednak dokonuje błędnej jego wykładni powołując się na bliżej nieokreśloną instrukcję departamentu zasiłków Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Uszło uwadze Sądu Rejonowego, że z dniem 1.12.2013r. na podstawie ustawy z dnia 21.06.2013r. (Dz. U. z 2013r., poz. 996) zmieniono treść art. 49 §1 i w miejsce sformułowania „ jeżeli niezdolność do pracy powstała w pierwszym miesiącu kalendarzowym”, w obecnej treści tego przepisu, czy to sformułowania jest „ jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego”.

Już z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że obliczenie zasiłku macierzyńskiego od zadeklarowanej kwoty jest możliwe, dopiero gdy okres ubezpieczenia obejmuje chociażby jeden pełny miesiąc kalendarzowy, bowiem wtedy nie znajdzie zastosowanie reguła z art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy „zasiłkowej”.

Błędny jest pogląd Sądu I instancji, że podstawą wymiaru zasiłku stanowi przychód z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego.

Ustawodawca nie przewidział takiej możliwości w ustawie z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014r., poz. 159) .

Pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy już przed zmianą treści art. 49 ust.1 ww. ustawy z dniem 1.12.2013r. w wyroku z dnia 26.11.2014r. II UK 56/14, w którym stwierdził, że ustawodawca nie uwzględnił w ustawie z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010r. nr 77, poz.512 ze zm). ubezpieczenia przez część miesiąca oraz wyliczenia podstawy wymiaru zasiłku od przychodu z rzeczywistego okresu ubezpieczenia krótszego niż miesiąc, na wypadek powstania zdarzenia ubezpieczeniowego przed upływem pierwszego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia przewidział substytucją miesięcznej wielkości przychodu kwotami zastępczymi wskazanymi w art. 49 ustawy.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu tym wskazał również, że ubezpieczenia społeczne opierają się na zasadzie wzajemności, która polega na tym, iż nabycie prawa do świadczenia ubezpieczeniowego, jego wysokość są uzależnione od wkładu finansowego w postaci składek, między zgłoszeniem do ubezpieczenia a nabyciem prawa do świadczeń z ubezpieczenia w wysokości wynikającej z kwoty zadeklarowanej i opłaconej składki musi być zatem wniesiony odpowiedni wkład finansowy, tak aby wypłata świadczeń nie polegała wyłącznie na solidarności społecznej.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności tej sprawy zauważyć należy, że ubezpieczona została objęta ubezpieczeniem chorobowym dopiero od 21.06.2014r., a wcześniej była zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Dziecko urodziła 19.07.2014r. i od tej daty domaga się zasiłku macierzyńskiego.

Zatem zdarzenie ubezpieczeniowe stanowiące podstawę wypłaty zasiłku macierzyńskiego powstało przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia chorobowego i zgodnie z art. 49 ust. 1 pkt 1 podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa miesięczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku po odliczeniach o których mowa w art. 3 pkt 4.

Dlatego też Sąd na mocy art. 386§ 1 kpc i 477¹⁴§ 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Wobec braku wniosku nie orzekł o kosztach postępowania za II instancję.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

SSO Maria Konieczna SSO Mariola Łącka SSO Iwona Nowak